

USTAVNI SUD CRNE GORE
U-III br.49/17
25. jul 2017 godine
Podgorica

MR TEA GORJANC PRELEVIĆ

-IZVRŠNA DIREKTORICA NVO "AKCIJA ZA LJUDSKA PRAVA"

PODGORICA, ul."Slobode"br.47/II

U prilogu ovog akta dostavljamo vam Odluku Ustavnog suda u predmetu U-III br.49/17 od 21. juna 2017 godine.

**GENERALNA SEKRETARKA
dr Biljana Damjanović**

Biljana Damjanović

Ustavni sud Crne Gore, u vijeću sastavljenom od sudija: Mevlide Muratović, kao predsjednice vijeća, Miodraga Iličkovića i Budimira Šćepanovića, kao članova vijeća, na osnovu odredaba člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore, člana 48 tačka 3, člana 52 stav 2 i 3 i člana 76 stav 3 Zakona o Ustavnom суду Crne Gore (»Službeni list Crne Gore«, br.11/15), na sjednici vijeća od 21. juna 2017. godine, donio je

O D L U K U

I Usvaja se ustavna žalba i utvrđuje se da je podnosiocu ustawne žalbe, zbog nedjelotvorne istrage Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici, u predmetu Ktn.br. 656/15, formiranom povodom događaja od 24. oktobra 2015.godine, povrijeđeno pravo iz člana 28 Ustava Crne Gore i člana 3 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

II Nalaže se Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici da preduzme druge odgovarajuće mjere i radnje, radi sprovođenja temeljne, brze i nezavisne istrage, koja treba da osigura identifikovanje i krivično gonjenje policijskih službenika Uprave policije Crne Gore - Specijalne antiterorističke jedinice, za koje se osnovano sumnja da su, na štetu podnosioca, izvršili krivično djelo zlostavljanje iz člana 166a stav 2. u vezi stava 1. Krivičnog zakonika.

III Ustavni sud određuje da je Osnovno državno tužilaštvo u Podgorici, dužno da izvrši Odluku Ustavnog suda, u roku od 3 (tri) mjeseca, od dana objavljivanja ove Odluke u »Službenom listu Crne Gore«, te da nakon isteka tog roka, dostavi izvještaj Ustavnom судu o izvršenju Odluke.

IV Ova odluka objaviće se u »Službenom listu Crne Gore«.

O b r a z l o ž e n j e

1. Branimir Vukčević, iz Podgorice, koga zastupa mr Tea Gorjanc Prelević, izvršna direktorica NVO Akcija za ljudska prava, podnio je blagovremenu i dozvoljenu ustawnu žalbu, smatrajući da mu je povrijeđeno pravo iz člana 28 Ustava, zbog radnji mučenja, odnosno nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja izvršenih na njegovu štetu od strane pripadnika Uprave policije, kao i zbog nepostupanja, odnosno nedjelotvornog postupanja državnog organa po krivičnoj prijavi zbog tog događaja.

1.1. U ustavnoj žalbi, u suštini navodi: da je njega i njegovog prijatelja M.B., pretuklo više policijskih službenika u ul."Miljana Vukova" (tzv."Zlatarska ulica") u Podgorici, dana 24.oktobra 2015. godine, oko 22,30 h, poslije razbijanja protesta u organizaciji političke partije „Demokratski front“; da njih dvojica nijesu učestvovali u bilo kakvim izgredima, niti su na bilo koji način pružali otpor pripadnicima policije, niti ih je policija hapsila; da su im službenici policije nanijeli tjelesne povrede manifestovane obimnim hematomima u predjelu butina i rebarnog luka; da su službenici policije, podnosioca ustawne žalbe izložili nečovječnom i ponižavajućem postupanju, tako što su na njega vikali, psovali ga i vrijeđali, naredivši mu da bez ikakve potrebe

legne na trotoar, pri čemu mu je jedan od njih zgazio lice i pritisakao ga uz trotoar, a drugi mu je, uz lice prislonio pendrek, govoreći mu: "hoćeš li da pušis"; da su podnositac i njegov prijatelj ostavljeni da tako povrijeđeni leže na ulici bez ukazane pomoći, o kojem događaju postoji i video zapis, napravljen sa prozora redakcije dnevnog lista „Vijesti“; da do danas, više od godinu dana kasnije, nijesu identifikovani policajci, koji su izvršili krivična djela prema podnosiocu i M.B.; da su se, o postupanju policije u ovom slučaju izjasnili Zaštitnik ljudskih prava i sloboda i Savjet za građansku kontrolu rada policije, dok se u publikaciji „Pravo na fizički integritet i ljudsko dostojanstvo: oktobarski protesti i primjena policijskih ovlašćenja“ navodi šta je državno tužilaštvo do jula 2016. godine preduzelo u predmetu, formiranom povodom predmetnog događaja; da su podnositac i M.B. podnijeli krivičnu prijavu policiji u Podgorici dana 30.10.2015. godine, koja prijava je dostavljena mjesec dana kasnije Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici, gdje su saslušani tek 3. decembra 2015. godine, što ne predstavlja hitno postupanje; da je Odjeljenje za unutrašnju kontrolu rada policije upoznato sa ovim slučajem, ali da ni u jednom mjesecnom izveštaju o radu Odjeljenja nije objavljeno bilo šta u vezi predmetnog događaja.

1.1.1. Obrazlažući navode o povredi prava iz člana 28. Ustava i člana 3. Evropske Konvencije, podnositac u žalbi nadalje ističe: da je nesporno da je bio izložen postupanju policije, koje je imalo obilježja mučenja ili drugog oblika zlostavljanja, zabranjenog Ustavom Crne Gore, Krivičnim zakonikom i međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima, te da do dana podnošenja ustavne žalbe ni jedna osoba nije procesuirana zbog tog događaja; da su državni organi svojim nečinjenjem propustili da sprovedu djelotvornu, nezavisnu i temeljitu istragu o navodima podnosioca ustavne žalbe; da je, u slučaju podnosioca, Osnovno državno tužilaštvo delegralo identifikaciju izvršilaca istom organu (policiji), čiji su pripadnici izvršili zlostavljanje, zbog čega istraga nije bila nezavisna u skladu sa evropskim standardima i praksom Evropskog suda za ljudska prava; da se nadležno tužilaštvo držalo pasivno i povremeno urgiralo kod policije da identifikuje počinioce zlostavljanja; da su podnositac i njegov prijatelj Osnovnom državnom tužilaštvu dali detaljne iskaze, u kojima su opisali uniforme policajaca, njihovu lokaciju, vozila i saopštili da su im se policajci nekoliko puta obratili, ali da tužilaštvo nije sprovelo radnje prepoznavanja policajaca, niti njihovog suočavanja sa oštećenima, niti je ispitalo pripadnike Specijalne antiterorističke jedinice, koji su, prema navodima oštećenih, učestvovali u zlostavljanju; da nadležno tužilaštvo nije pribavilo ni snimak događaja od dnevnog lista „Vijesti“, niti je pozvalo autora snimka da pruži eventualno dodatna obavještenja o događaju, koji je posmatrao sa prozora i djelimično snimio; da su zlostavljanje podnosioca sa prozora redakcije „Vijesti“ posmatrala još tri novinara; da državno tužilaštvo nije preduzelo sve razumne korake za obezbjeđenje dokaza u ovom slučaju, već je zauzelo potčinjen položaj prema Upravi policije; da oštećenom nije bilo omogućeno da djelotvorno učestvuje u istrazi, a izvjesne informacije o postupanju nadležnih organa, podnositac je dobijao na sopstvenu inicijativu od zamjenice Osnovnog državnog tužioca u Podgorici. U ustavnoj žalbi, podnositac ukazuje na brojnu referentnu sudsku praksu Evropskog suda, u primjeni člana 3. Evropske konvencije.

1.1.2. U ustavnoj žalbi predlaže: da Ustavni sud, na osnovu čl. 75 i 76 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore utvrdi povredu prava podnosioca, garantovanog odredbom člana 28.

Ustava, kao i međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima koji obavezuju Crnu Goru, kao i da, na osnovu odredbe člana 76 stav 3 Zakona o Ustavnom суду naloži državnom tužilaštvu da obezbijedi djelotvornu istragu prijavljene torture tj. da naloži preduzimanje odgovarajućih mjera i radnji kojima se ispravljaju već nastale, odnosno otklanjaju buduće štetne posledice utvrđene povrede ljudskog prava zajemčenog Ustavom.

2. Ustavni sud je, saglasno odredbi člana 34. stav 1. Zakona o Ustavnom суду, zatražio od Uprave policije Crne Gore i od Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici, mišljenje na navode sadržane u ustavnoj žalbi.

2.1. U dostavljenom mišljenju Uprave policije Crne Gore se, pored ostalog navodi: da je dana 30. oktobra 2015. godine, podnositac ustanove žalbe dao izjavu u CB Podgorica na zapisnik o obavještenju prikupljenom od građanina, u vezi predmetnog događaja i tom prilikom negirao da su ga pripadnici SAJ-a udarali službenim palicama; da su nakon toga, policijski službenici CB Podgorica izvršili pregled izuzetog video materijala sa lica mesta događaja, kao i video materijala dobijenog od strane više medijskih kuća, ali da se nije moglo doći do korisnih činjenica, iz razloga što su pripadnici SAJ-a nosili zaštitne kacige i gas maske, pa se nijesu mogli identifikovati. Uprava policije je prikupljenu dokumentaciju proslijedila Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici na dalje postupanje.

2.2. U dostavljenom mišljenju Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici se, između ostalog navodi: da je prvo saznanje o događaju u tzv. "Zlatarskoj ulici", Tužilaštvo dobilo od Savjeta za građansku kontrolu rada policije, u čijem su zaključku, dostavljenom Osnovnom državnom tužilaštvu dana 9. novembra 2015. godine navedeni inicijali oštećenih lica; da je Tužilaštvo, odmah nakon dobijene informacije pozvalo oštećene radi saslušanja, i oni su u svojstvu svjedoka saslušani u Tužilaštvu, dana 3. decembra 2015. godine; da je Tužilaštvo radi ispitivanja ovog slučaja pribavilo medicinsku dokumentaciju i video zapis, koji se koristi kao dokaz u postupku, saslušalo oštećene u svojstvu svjedoka (drugih svjedoka predmetnog događaja nije bilo) i izvršilo sudska medicinsko vještačenje; da su svi pribavljeni dokazi ukazivali da je dana 24. oktobra 2015. godine, u Podgorici, u tzv. "Zlatarskoj ulici", na štetu B.V. (podnosioca ustanove žalbe) i M.B., izvršeno krivično djelo zlostavljanje iz čl. 166 a st. 2. u vezi st. 1. Krivičnog zakonika; da Tužilaštvo nije imalo drugih zakonskih mogućnosti da utvrdi identitet izvršilaca, obzirom da se na CD snimku ne vide jasno lica-pripadnici SAJ-a, a da u pravcu njihove identifikacije oštećeni nijesu dali korisne podatke i da izvršioc na uniformama nijesu imali identifikacione oznake; da je iz tih razloga, Tužilaštvo urgiralo preko rukovodioca CB Podgorica, direktora Uprave policije i Ministra unutrašnjih poslova da preduzmu adekvatne mјere radi identifikacije izvršilaca; da je Tužilaštvo, polazeći od obaveze komandanta SAJ-a, propisane odredbama člana 59 st. 1. i 2 Zakona o unutrašnjim poslovima i člana 218 Pravilnika o načinu obavljanja određenih policijskih poslova i primjeni o obavljanju tih poslova, podiglo optužni predlog protiv komandanta SAJ-a, stavljajući mu na teret krivično djelo pomoći učiniocu poslije izvršenog krivičnog djela iz člana 387 stav 2. KZCG; da je komandant, po utvrđenju Tužilaštva, pomogao pripadnicima SAJ-a, kao učiniocima krivičnih djela mučenje iz čl. 167 st. 2. u vezi st. 1. KZCG i zlostavljanje iz čl. 166a st. 2. u vezi st. 1. KZCG, da ne budu otkriveni, tako što, iako je znao da su dana 24. oktobra 2015. godine u tzv. "Zlatarskoj ulici" u Podgorici, pripadnici

SAJ-a nezakonito upotrijebili sredstva prinude i oštećenima nanijeli tjelesne povrede, dao lažne podatke o okolnostima izvršenja krivičnih djela; da je, protivno navedenim zakonskim odredbama, komandant dozvolio da 54 pripadnika SAJ-a sačine zajednički izvještaj o upotrebi sredstava prinude prema oštećenom iz ulice "Jovana Tomaševića", odnosno dozvolio da pojedini pripadnici koji su upotrijebili sredstva prinude ne sačine izvještaj o upotrebi prinude prema dva lica u tzv. "Zlatarskoj ulici", pa je ovako sačinjen izvještaj potpisao on, a potom i ostala 54 pripadnika, nakon čega je izvještaj dostavljen CB Podgorica. Tužilaštvo u odgovoru pojašnjava da nije preduzimalo dokaznu radnju-prepoznavanja izvršilaca, iz razloga što su se oštećeni-podnositelj ustavne žalbe i M.B., prilikom saslušanja decidno izjasnili da ne mogu prepoznati policijske službenike, koji su kritičnom prilikom primjenjivali silu prema njima; da na osnovu pribavljenih dokaza, osim da se radi o pripadnicima SAJ-a, Tužilaštvo nije moglo utvrditi identitet izvršilaca, ali da je preduzelo sve zakonom dozvoljene mehanizme, zbog čega predlaže da se, ustavna žalba, u dijelu koji se odnosi na postupanje Tužilaštva, odbije kao neosnovana.

3. Za potrebe ustavosudskog postupka, pribavljen je spis predmeta Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici, Ktn.br.656/15.

4. Ustavni sud, saglasno odredbi člana 149 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore, odlučuje o ustavnoj žalbi zbog povrede ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom nakon iscrpljivanja svih djelotvornih pravnih sredstava. Odredbom člana 68 Zakona o Ustavnom суду Crne Gore (»Službeni list Crne Gore«, br. 11/15), pored ostalog, propisano je da ustavnu žalbu može podnijeti svako fizičko i pravno lice, organizacija (...), ako smatraju da im je povrijeđeno ljudsko pravo ili sloboda zajamčeno Ustavom, pojedinačnim aktom, radnjom ili nepostupanjem državnog organa (...). Ustavna žalba može se podnijeti i prije iscrpljivanja djelotvornih pravnih sredstava (...), ako podnositelj ustavne žalbe dokaže da pravno sredstvo na koje ima pravo u konkretnom predmetu nije ili ne bi bilo djelotvorno.

4.1. U toku postupka pružanja ustavosudske zaštite, povodom ispitivanja osnovanosti žalbe, u granicama istaknutog zahtjeva, Ustavni sud utvrđuje da li je podnositelju ustavne žalbe povrijeđeno njegovo Ustavom zajamčeno pravo ili sloboda.

5. Ustavni sud je, u sprovedenom postupku izvršio uvid u dostavljene spise predmeta Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici i dokumentaciju priloženu uz ustavnu žalbu, te pročitao tekst "Brutalan lov specijalaca: Prebijali i silom izvlačili iz automobila", objavljen dana 25. oktobra 2015. godine u dnevnom listu "Vijesti", sa snimkom prebijanja podnositelja, dostupnim na portalu Vijesti-link <http://www.vijesti.me/vijesti/brutalan-lov-specijalaca-prebijali-i-silom-izvlačiči-iz-automobila-857317>, pa je utvrdio sledeće činjenice i okolnosti od značaja za odlučivanje u ovoj ustavosudskoj stvari:

5.1. *Činjenice i okolnosti koje se odnose na događaj od 24.oktobra 2015.godine u ul. "Miljana Vukova" u Podgorici (tzv. Ulica zlatara).*

Dana 24.oktobra 2015.godine, oko 22,30 h, B.V. (podnositelj ustavne žalbe) i M.B. su se kretali ulicom "Miljana Vukova" u Podgorici, kojom prilikom im je više policijskih službenika

zadalo udarce nogama po čitavom tijelu, dok su bespomoćno ležali na trotoaru, nemoćni za bilo kakav otpor i da im nakon upotrebe fizičke sile nije pružena pomoć od strane policijskih službenika.

B.V. (podnositelj ustawne žalbe) je 28. oktobra 2015. godine, pregledan u JZU Zavod za Hitnu medicinsku pomoć CG-Jedinica Podgorica, kako bi mu se ukazala ljekarska pomoć zbog zadobijenih tjelesnih povreda. U izvještaju ljekara za HMP, br. protokola 225742 se, pored ostalog, ističe: da se pacijent žali na bol u predjelu lijevog rebarnog luka i navodi da je dana 24. oktobra 2015. godine pretučen od strane policije; da se vanjskim pregledom uočava hematom u predjelu lijevog rebarnog luka, veličine 8 X 4 cm i hematom u predjelu zadnje strane lijeve podkoljenice, veličine 15 X 7 cm, dok pacijent negira ostale tegobe.

5.2. Postupanje Uprave policije Crne Gore

B.V. (podnositelj ustawne žalbe) i M.B. su dana 30. oktobra 2015. godine saslušani u prostorijama Uprave policije-CB Podgorica.

Na zapisniku o obavještenju prikupljenom od građanina B.V. je, pored ostalog navedeno: da je dana 24. oktobra 2015. godine, oko 22,30 h, zajedno sa svojim drugom M.B. bio u gradu i da su, krećući se ulicom "Slobode" u Podgorici, primjetili više džipova, na čijem je čelu bio džip marke "Hamer" sa oznakama "SAJ", koji je u tom trenutku pokušao da ih udari; da su potom primjetili grupicu demostranata, zbog čega su se odvojili i ušli u ulicu "Miljana Vukova"; da su potom ugledali vozilo marke "Hamer" sa oznakom "SAJ" i još nekoliko džipova policijskih, pa su krenuli prema njima, smatrajući da više nema opasnosti od sukoba i demostranata; da su, potom jednom policajcu pokazali da idu u pravcu grada "preko Morače", na šta im je ovaj pendrekom pokazao da mogu proći pored njih; da su nakon nekoliko koraka čuli povike pripadnika policije, koji su im govorili "lezi dolje", pa su poslušali njihovo naređenje i legli na trotoar ispred apoteke; da im je, nakon toga, uz psovke "pičke jedne" prišao prvo jedan, a potom i ostali policajci; da mu je, jedan od njih stavio pendrek na lice, dok je ležao na trotoaru i pitao ga "oćeš li da pušiš", pa, pošto mu je on rekao da neće, ovaj policajac ga je udario nogom u predjelu rebara; da su potom prišli i ostali policajci, koji su, uz psovku i viku, počeli da ih obojicu udaraju, tj. da ih šutiraju po nogama, a da mu je jedan od njih stavio nogu na glavu i pritisnula mu glavu uz trotoar; da su policajci sve ovo radili uz povike "Nemoj da me gledaš, okreni glavu na drugu stranu", da bi potom jednom od policajaca dao svoju ličnu kartu, nakon čega ga je neko udario u predjelu nogu i policajci su se zatim razišli, a on i njegov drug su otišli sa tog mesta. Pojasnio je da nijesu tačni natpisi u novinama da su ih policajci kritične prilike udarali palicama.

Navedena izjava se podudara sa izjavom M.B., koju je isti dao ovlašćenim službenicima Uprave policije-CB Podgorica, na zapisniku o obavještenju prikupljenom od građanina, takođe od 30. oktobra 2015. godine. U svojoj izjavi građanin M.B., u suštini navodi: da su kritične noći, oko 22,30 h krećući se tzv. "Zlatarskom ulicom" naišli na grupu od desetak policajaca-pripadnika SAJ-a, koji su im se tom prilikom obratili riječima "lezite i ruke iza glave", "lezite dolje pizde jedne", a dok su oni ležali na trotoar, jedan od njih im je prišao sa palicom u

rukama, govoreći im: "Hoćete li da pušite, pičke jedne"; da su im policajci tražili lične karte i dok su iz džepa vadili lične karte, policajci su im govorili "gledajte dolje ispred sebe, nemojte da nas gledate"; da su policajci uzeli lične karte, nakon čega su počeli da njega i njegovog druga udaraju nogama po tijelu, a on je dobio i jedan udarac u predjelu glave, usled čega je glavom udario o trotoar i zadobio tjelesne povrede, da bi potom policajci napustili lice mesta, a njih dvojica otišli svojim kućama.

Iz korespondencije Odjeljenja Uprave policije za telekomunikacione i elektronske tehnologije i Odjeljenja kriminalističke policije CB Podgorica, proizlazi da servis za snimanje ostvarenih komunikacija u TETRA sistemu MUP-a nije u funkciji i da Odjeljenje za telekomunikacione i elektronske tehnologije ne raspolaze sa snimcima ostvarenih komunikacija u tom sistemu.

Iz informacija Uprave policije-CB Podgorica, kao i iz mišljenja, dostavljenog ovom Sudu od strane iste Uprave, proizlazi da ovlašćeni policijski službenici Uprave policije nijesu mogli doći do korisnih saznanja o identitetu pripadnika SAJ-a, koji su kritične prilike upotrijebili fizičku silu prema podnosiocu i njegovom prijatelju, iz razloga što su instalirani video nadzori pokrivali samo dio ispred samih objekata, a ne i kolovoz, kao i zbog činjenice da su pripadnici SAJ-a, kritične prilike nosili zaštitne kacige i gas maske, zbog čega je njihova identifikacija bila otežana.

5.3. Postupanje nadležnog Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici

Osnovno državno tužilaštvo u Podgorici je, povodom ovog događaja, samoinicijativno formiralo predmet Ktn.br.656/15, a na osnovu snimka objavljenog u medijima. Predmet je formiran protiv nepoznatih učinilaca - policijskih službenika, pripadnika SAJ-a, zbog krivičnog djela zlostavljanje iz čl.166 a st.2. u vezi st.1. Krivičnog zakonika.

Radi identifikacije oštećenih, Tužilaštvo je od Kliničkog centra Crne Gore, JZU Hitne medicinske pomoći i Uprave policije, zatražilo da im, na osnovu njihove evidencije, dostave imena svih lica koja su povrijeđena tokom i nakon završetka protesta. U međuvremenu je dostavljen zaključak Savjeta za građansku kontrolu rada policije br.62/55-15, od 26.oktobra 2015.godine, u kojem se navodi da Savjet ima saznanja o identitetu oštećenih.

Nakon saznanja i identifikacije oštećenih lica, državni tužilac je preuzeo dokaznu radnju- saslušanje oštećenih u svojstvu svjedoka i nastavio sa daljim prikupljanjem određenih podataka.

Oštećeni B.V. (podnositelj ustanove žalbe) je, na zapisniku o saslušanju svjedoka pred Osnovnim državnim tužilaštvom Ktn.br.656/15, od 03. decembra 2015.godine, u bitnom, ponovio iskaz, koji je dao ovlašćenim službenicima Uprave policije, pojašnjavajući pri tom: da su kritične prilike policijski službenici bili obučeni u tamne uniforme, da su na glavi imali gas maske i crne i bijele šlemove, zbog čega ih sada ne bi mogao prepoznati, ali da može da prepostavi ko su bili bar trojica prisutnih policijskih službenika. Takođe je naveo da pripadnici SAJ-a, u toj ulici nijesu imali nikakvu intervenciju, jer u tzv. "Zlatarskoj ulici", osim njih dvojice nije bilo nikoga, te

da je kasnije, iz medija, saznao da se Lješković-komandant SAJ-a vozio u "Hamera" i da on duži to vozilo. Istakao je da prepostavlja da im je Lješković kritične prilike signalizirao palicom da slobodno nastave kretanje, obzirom da je komandant i trebalo bi, formacijski da on ide prvi na čelu svoje jedinice. Druga dva lica koja su, po njegovom zapažanju, nesporno bila te noći u "Zlatarskoj ulici" su vozač "Hamera" i vozač crnog "Landrovera", čija imena ne zna.

Tužilaštvo je, aktom od 12.novembra 2015.godine, zatražilo od Komandanta SAJ-a, da dostavi pisani izvještaj za GPS sistem za navigaciju i pozicioniranje svih službenih vozila, koja su se nalazila na zaduženju kod te jedinice na dan 24.oktobar 2015.godine, u periodu od 21-00 do 00-00 h. Uprava policije-Specijalna antiteroristička jedinica je dostavila Tužilaštvu izvještaj GPS Sistema za navigaciju i pozicioniranje za 9 službenih vozila SAJ-a.

Polazeći od sadržine iskaza oštećenih, Tužilaštvo je, aktom od 04. decembra 2015. godine, od Uprave policije-CB Podgorica zatražilo da dostavi snimke kamera na apoteci, kod koje se, shodno iskazima svjedoka, desio predmetni događaj. Uprava policije je, aktom 64 br.03-224/15-33447/2, od 30.12.2015.godine, obavijestila Tužilaštvo da su kamere na apoteci postavljene tako da snimaju samo unutrašnji dio objekta, kao i da su policijski službenici obišli burekđijsku radnju "Vukčević", gdje je postavljen video nadzor, odmah uz apoteku, ali da im je vlasnik Zoran Vukčević saopštio da kritičnog dana kamere na njegovom objektu nijesu radile, a takođe da video zapis ne traje duže od 21 dan.

Na osnovu prikupljene medicinske dokumentacije, Tužilaštvo je izdalo naredbu sudskom vještaku medicinske struke da izradi nalaz i mišljenje, o vrsti i težini zadobijenih tjelesnih povreda kod oštećenih B.V. i M.B. U dostavljenom nalazu i mišljenju za podnosioca žalbe B.V., vještak medicinske struke je ocijenio da su kod istog, ustanovljene povrede u vidu krvnog podliva u predjelu lijevog rebarnog luka, promjera 8 x 4 cm i krvnog podliva u predjelu zadnje strane lijeve podtkoljenice, promjera 15 x 7cm i da se navedene povrede kvalifikuju kao laka tjelesna povreda. Dalje se u mišljenju vještaka ističe, da su povrede nastale sa najmanje dvokratnim djelovanjem tupine mehaničkog oruđa, gdje spada i šaka stisnuta u pesnicu, obuveno stopalo i druga tupa oruđa, pa vještak, imajući u vidu da je lice pregledano 4 dana nakon zadobijanja povreda, ostavlja mogućnost da su iste povrede nastale u predmetnom događaju.

Ustavni sud je, uvidom u spise predmeta utvrdio da je Tužilaštvo u ovom predmetu više puta zahtijevalo od direktora Uprave policije, načelnika CB Podgorica i Ministra unutrašnjih poslova, da ih obavijesti o radnjama koje su preuzeli u cilju identifikacije pripadnika SAJ-a, za koje se osnovano sumnja da su izvršili krivično djelo, zlostavljanje iz čl.166 a st.2. u vezi st.1. Krivičnog zakonika, te urgiralo da Uprava policije intezivira rad na ovom predmetu, kao i da obavijesti Tužilaštvo o razlozima, zbog kojih, do danas nije identifikovala počinioce predmetnog krivičnog djela.

5.4. Druge okolnosti od značaja za odlučivanje u ovom ustavno-sudskom predmetu:

- Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je, u mišljenju br.01-506 i 507/15-3, od 28.12.2015.godine, dao zaključku ocjenu, u kojoj se, pored ostalog, navodi: da su u predmetnom događaju, policijski službenici Uprave policije neopravdano upotrijebili fizičku silu prema B.V. i M.B. – nečovječnim i ponižavajućim postupanjem i time povrijedili njihova ljudska prava; da primjena fizičke sile u konkretnim okolnostima nema opravdanja, imajući u vidu da lica nijesu pružala otpor, da ih nije trebalo lišiti slobode, zadržati, spriječiti u samopovređivanju, ili iz razloga samovoljnog udaljavanja sa određenog mesta u zakonom propisanim slučajevima, kao i odbijanja napada od sebe, drugog lica, objekta ili prostora koji se obezbjeđuje; da je postupanje službenika policije u konkretnom slučaju, u suprotnosti sa potvrđenim međunarodnim ugovorima i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, koji garantuju čovječno postupanje. Zaštitnik je, u konačnom preporučio da Uprava policije bez odlaganja, preduzme mjere za identifikaciju i utvrđivanje odgovornosti svih policijskih službenika, koji su dana 24. oktobra 2015.godine upotrijebili fizičku silu prema građanima B.V. i M.B. i da obijezbijedi dosledno poštovanje nacionalnih propisa, potvrđenih međunarodnih ugovora i opšteprihvaćenih pravila međunarodnog prava, koji se odnose na primjenu policijskih ovlašćenja, kao i da u roku od 15 dana, od dana prijema ovog mišljenja, dostavi Zaštitniku izvještaj o preduzetim mjerama i radnjama za izvršenje preporuka.

- Savjet za građansku kontrolu rada policije je, na 55. Sjednici, održanoj 26. oktobra 2015. godine, nakon detaljnog pregleda video materijala i obavljene rasprave donio zaključak: da su postupajući policijski službenici kritičnom prilikom grubo povrijedili lično dostojanstvo ovih građana; da su prekomjerno upotrijebili silu prema građanima, koji u trenutku službenog postupanja nijesu pružali bilo kakav otpor; da je posrijedi prekoračenje ovlašćenja i neprimjerena primjena ovlašćenja koja ukazuje na nedostojnost obavljanja policijskog posla i na ozbiljnu povredu etičkih standarda i integriteta policije. Savjet je zahtjevao od Uprave policije da, bez odlaganja informiše javnost o identitetu svih postupajućih policijskih službenika, da se procesuira njihova odgovornost, kao i da se prepozna objektivna odgovornost prepostavljenog starještine.

6. Za odlučivanje u konkretnom predmetu pravno relevantne su odredbe sljedećih propisa:

Ustava Crne Gore:

"Član 28

Jemči se dostojanstvo i sigurnost čovjeka.

Jemči se nepovredivost fizičkog i psihičkog integriteta čovjeka, njegove privatnosti i ličnih prava.

Niko ne smije biti podvrgnut mučenju ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju.

Niko se ne smije držati u ropstvu ili ropskom položaju."

Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda:

"Član 3

Niko ne sme biti podvrgnut mučenju, ili nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju".

Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima:

„Član 5

Niko se ne smije podvrgnuti mučenju ili svirepom, nečovječnom ili ponižavajućem postupku ili kažnjavanju“.

Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima:

„Član 7

Niko ne može biti podvrgnut mučenju ili svirepim nehumanim ili ponižavajućim kaznama ili postupcima. Posebno je zabranjeno da se neko lice podvrgne medicinskom ili naučnom eksperimentu bez njegovog slobodnog pristanka“.

Zakona o ratifikaciji Konvencije protiv torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih kazni i postupaka UN („Službeni list SFRJ-Međunarodni ugovori“ br.9/91):

„Član 1.

1. U smislu ove konvencije, izraz "tortura" označava svaki akt kojim se jednom licu namerno nanose bol ili teške fizičke ili mentalne patnje u cilju dobijanja od njega ili nekog trećeg lica obaveštenja ili priznanja ili njegovog kažnjavanja za delo koje je to ili neko treće lice izvršilo ili za čije izvršenje je osumnjičeno, zastrašivanja tog lica ili vršenja pritiska na njega ili zastrašivanja ili vršenja pritiska na neko treće lice ili iz bilo kojeg drugog razloga zasnovanog na bilo kom obliku diskriminacije ako taj bol ili te patnje nanosi službeno lice ili bilo koje druge lice koje deluje u službenom svojstvu ili na njegov podsticaj ili sa njegovim izričitim ili prečutnim pristankom. Taj izraz se ne odnosi na bol ili patnje koje su rezultat isključivo zakonitih sankcija, neodvojivih od tih sankcija ili koje te sankcije prouzrokuju.

2. Ovaj član je bez štete po bilo koji međunarodni instrument ili bilo koji nacionalni zakon koji sadrži ili može sadržavati odredbe šireg značaja“.

Zakona o unutrašnjim poslovima ("Službeni list Crne Gore", br. 44/12, 36/13 i 1/15):

„Član 14

Policjski službenici postupaju u skladu sa Ustavom, potvrđenim međunarodnim ugovorima, zakonom i drugim propisima. Policjski službenici se pridržavaju standarda policijskog postupanja, a naročito onih koji proizilaze iz obaveza utvrđenih međunarodnim aktima, a odnose na dužnost služenja ljudima, poštovanje zakonitosti i suzbijanje nezakonitosti, ostvarivanje ljudskih prava, nediskriminaciju pri izvršavanju policijskih zadatka, ograničenost i uzdržanost u upotrebi sredstava prinude, zabranu mučenja i primjene nečovječnih i ponižavajućih postupaka, pružanje pomoći nastrandalim licima, obavezu zaštite tajnih i ličnih podataka, obavezu odbijanja nezakonitih naređenja i suprotstavljanje svakom obliku korupcije.

Član 24 stav 1., 2. i 3.

Policjska ovlašćenja primjenjuju policijski službenici.

Policjska ovlašćenja se mogu primijeniti samo ako su ispunjeni zakonom propisani uslovi za njihovu primjenu.

Policjski službenik je dužan da procijeni ispunjenost uslova iz stava 2 ovog člana i odgovoran je za tu procjenu.

Član 26

Primjena policijskog ovlašćenja mora biti srazmjerna potrebi zbog koje se preduzima.

Primjena policijskog ovlašćenja ne smije izazvati štetne posljedice veće od onih koje bi nastupile da policijsko ovlašćenje nije primijenjeno.

Između više policijskih ovlašćenja primjeniče se ono kojim se zadatak može izvršiti sa najmanje štetnih posljedica i gubljenja vremena.

Prilikom primjene sredstava prinude njihova upotreba treba da bude postupna, od najlakšeg prema težem sredstvu prinude ako je to moguće i, u svakom slučaju, uz minimum neophodne sile.

Član 29 stav 1. i 3

Policjski službenik, kad obavlja policijske poslove u civilnom odijelu, dužan je da se, prije početka primjene policijskog ovlašćenja, predstavi pokazivanjem službene značke i službene legitimacije.

Izuzetno, policijski službenik se neće predstaviti na način iz st. 1 i 2 ovog člana ako okolnosti primjene policijskog ovlašćenja ukazuju na to da bi to moglo ugroziti postizanje njegovog cilja. U tom slučaju, policijski službenik će, u toku primjene policijskog ovlašćenja, upozoriti građanina riječju: "Policija".

Član 59

Policjski službenik podnosi pisani izvještaj o upotrebi sredstava prinude nadređenom policijskom službeniku što je prije moguće, a najkasnije 24 časa od upotrebe sredstava prinude. Izvještaj iz stava 1 ovog člana sadrži podatke o sredstvu prinude, ime, prezime i matični broj lica protiv koga je upotrijebljeno, razlozima i osnovu upotrebe i o drugim činjenicama i okolnostima od značaja za ocjenu zakonitosti upotrebe sredstva prinude.

Pravilnika o načinu obavljanja određenih policijskih poslova i primjeni ovlašćenja u obavljanju tih poslova ("Službeni list Crne Gore", br. 21/14):

Član 1

Ovim pravilnikom propisuje se bliži način obavljanja određenih policijskih poslova i primjena ovlašćenja u obavljanju tih poslova.

Član 2

Policjski službenik vrši poslove i primjenjuje policijska ovlašćenja u skladu sa uslovima propisanim zakonom.

Član 3

Policjski službenik, prije primjene svakog konkretnog ovlašćenja, procjenjuje da li su ispunjeni uslovi iz člana 2 ovog pravilnika.

Član 5

U obavljanju policijskih poslova policijski službenik je dužan da štiti živote građana i dostojanstvo ličnosti i može da primjeni samo one mjere kojima se sa najmanje štetnih posljedica obezbjeđuje obavljanje policijskih poslova.

Član 6

Policjski službenik je dužan da u vršenju policijskih poslova postupa obazivo prema građanima, vodeći računa da ne povrijeti dostojanstvo ličnosti i da ih ne izlaže nepotrebnom uznemiravanju ili obavezama.

U vršenju policijskih poslova, policijski službenik se obraća građanima na jasan i razumljiv način i saopštava im razloge zbog kojih im se obraća.

Član 218

O svakoj upotrebi sredstva prinude policijski službenik koji je upotrijebio sredstva prinude i/ili koji je naredio upotrebu sredstava prinude neposredno ili preko dežurne službe odmah obavještava nadređenog policijskog službenika, a najkasnije 24 sata od upotrebe sredstva prinude podnosi o tome izvještaj u pisanom obliku.

U izvještaju iz stava 1 ovog člana navodi se mjesto, datum i čas upotrebe sredstva prinude, vrstu sredstva prinude, ime, prezime i jedinstveni matični broj lica protiv koga je upotrijebljeno i zašto je upotrijebljeno sredstvo prinude, druge podatke ako se radi o upotrebi sredstava prinude prema grupi ili prema životinjama, okolnosti pod kojima je sredstvo prinude upotrijebljeno, eventualne posljedice upotrebe, zakonski osnov i način upotrebe, ime i prezime policijskog službenika koji je upotrijebio, odnosno naredio upotrebu sredstva prinude i druge činjenice i okolnosti koje su neophodne za ocjenu opravdanosti, pravilnosti i zakonitosti upotrebe sredstva prinude.

Nadređeni policijski službenik dužan je da odmah prikupi obavještenja o okolnostima upotrebe sredstava prinude i da mišljenje o opravdanosti i pravilnosti upotrebe sredstava prinude, osim ako je za procjenu opravdanosti i pravilnosti upotrebe sredstava prinude obrazovana posebna komisija.

Nadređeni policijski službenik mišljenje iz stava 3 ovog člana, sa izvještajem policijskog službenika koji je upotrijebio sredstva prinude dostavlja rukovodiocu nadležne organizacione jedinice.

Rukovodilac nadležne organizacione jedinice sačinjava izvještaj o okolnostima upotrebe sredstava prinude koji sa svim spisima, radi ocjene zakonitosti, dostavlja ministru, u roku od 48 časova od trenutka kad je upotrijebljeno sredstvo prinude".

Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 11/15):

"Član 52 stav 2 i 3

Ustavni sud može u odluci odrediti rok i način izvršenja odluke, kao i organ koji je dužan da je izvrši.

Organ koji je dužan da izvrši odluku Ustavnog suda dužan je nakon isteka roka iz stava 2 ovog člana da dostavi izvještaj Ustavnom суду о извршењу одлуке Устavnog суда.

Član 68 stav 1 i 3

Ustavnu žalbu može podnijeti svako fizičko i pravno lice, organizacija, naselje, grupa lica i drugi oblici organizovanja koji nemaju svojstvo pravnog lica, ako smatraju da im je povrijeđeno ljudsko pravo ili sloboda zajemčeni Ustavom, pojedinačnim aktom, radnjom ili nepostupanjem državnog organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave, odnosno lokalne uprave, pravnog lica ili drugog subjekta koji vrši javna ovlašćenja.

Ustavna žalba se može podnijeti i prije iscrpljivanja djelotvornih pravnih sredstava iz stava 2 ovog člana, ako podnositelj ustavne žalbe dokaže da pravno sredstvo na koje ima pravo u konkretnom predmetu nije ili ne bi bilo djelotvorno.

Član 76 stav 3

U slučaju kad je povreda učinjena radnjom ili nepostupanjem državnog organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave, odnosno lokalne uprave, pravnog lica ili drugog subjekta koji vrši javna ovlašćenja, odlukom kojom se usvaja ustavna žalba Ustavni sud zabraniće dalje vršenje radnje odnosno naložiće donošenje akta ili preduzimanje druge odgovarajuće mjere ili radnje kojom se ispravljaju već nastale odnosno otaklanaju buduće štetne posljedice utvrđene povrede ljudskog prava ili slobode zajemčenih Ustavom.

Član 78

Odluka Ustavnog suda kojom je usvojena ustavna žalba ima pravno dejstvo od dana dostavljanja učesnicima u postupku, u skladu sa Poslovnikom".

Krivičnog zakonika Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 40/08, 25/10, 32/2011, 64/2011, 40/2013, 56/13, 14/15 42/15 i 58/15):

"Član 166a

(1) Ko zlostavlja drugog ili prema njemu postupa na način kojim se vrijedi ljudsko dostojanstvo, kazniće se zatvorom do jedne godine.

(2) Ako djelo iz stava 1 ovog člana učini službeno lice u vršenju službe, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do tri godine".

Zakona o Državnom tužilaštvu ("Službeni list Crne Gore", br. 11/15 i 42/15):

"Član 148 stav 1

Rukovodilac državnog tužilaštva ili državni tužilac ovlašćen je da od sudova i drugih državnih organa zahtijeva dostavljanje spisa, informacija i obavještenja potrebnih za preduzimanje radnji iz njegove nadležnosti, a sudovi ili drugi državni organi su dužni da postupe po njegovom zahtjevu".

7. Ustavni sud ukazuje da odredbe člana 28 Ustava garantuju nepovredivost fizičkog i psihičkog integriteta i jemstvo da niko ne može biti izložen mučenju, nečovječnom ili ponižavajućem postupanju, te da je ista garancija sadržana u članu 3 Evropske Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Iako to nije izričito navedeno u Ustavu, niti u Evropskoj Konvenciji, Ustavni sud ističe da navedene odredbe u sebi sadrže garanciju

poštovanja i zaštite materijalnog i procesnog aspekta ovog prava, koji aspekti su izričito garantovani Konvencijom UN.

7.1. Kada je riječ o *materijalnom aspektu* prava na nepovrednost fizičkog i psihičkog integriteta i zabrane zlostavljanja, Ustavni sud ukazuje da ovo pravo predstavlja jednu od najosnovnijih vrijednosti demokratskih društava. Član 3 Evropske konvencije, u apsolutnom smislu zabranjuje mučenje ili nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kaznu, bez obzira na okolnosti i ponašanje žrtve (vidi predmete *Iwańczuk protiv Poljske*, br. 25196/94, stav 49, od 15. novembra 2001. godine i *E. i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 33218/96, stav 88, od 26. novembra 2002. godine).

7.1.1. Ustavni sud ukazuje da ovo pravo pojedinca za predstavnike državnih organa, stvara obavezu da se uzdrže od radnji kojima se povređuje psihički i fizički integritet lica, odnosno da se uzdrže od izlaganja tog lica mučenju, nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju. U rizičnim situacijama, kao što su uspostavljanje javnog reda i mira, sprečavanje krivičnih djela, hvatanje navodnih kriminalaca i zaštita drugih pojedinaca, policijski službenici, u skladu sa zakonom imaju pravo na upotrebu odgovarajućih mjera, uključujući i upotrebu sile. Međutim, Ustavni sud naglašava da dozvoljenu upotrebu sredstava prinude treba razlikovati od situacije kad primjena sredstava prinude prelazi dozvoljene granice i kada dovodi u pitanje jemstvo zabrane zlostavljanja (vidi, Evropski sud, *Berlinski protiv Poljske*, predstavka br.27715/95 i 30309/96, presuda od 20.juna 2002.godine, str. od 57 do 65. i *Gladović protiv Hrvatske*, predstavka br. 28847/08, presuda od 10.maja 2011.godine, stav 37).

7.1.2. Zlostavljanje mora dostići minimalni stepen težine, odnosno patnje i okrutnosti postupanja da bi se moglo podvesti pod ocjenu prava, iz člana 28 Ustava i člana 3 Konvencije. Procjena tog minimalnog nivoa je relativna i zavisi od svih okolnosti konkretnog slučaja, a najviše od trajanja takvog postupanja, njegovog fizičkog i psihičkog efekta, kao i od motiva i cilja takvog postupanja (vidi, presude Evropskog suda u predmetima *Labita protiv Italije*, br.26772/95, presuda od 6. aprila 2000. godine, stav 120., *Gladović protiv Hrvatske*, stav 34 i *Mađer protiv Hrvatske*, br.56185/07, od 21.juna 2011.godine, stav 106). U pogledu ponašanja organa vlasti, posebni faktori koji se uzimaju u obzir su: ponašanje organa vlasti nakon relevantnog događaja, stepen do kojeg je proveden postupak u vezi sa događajem itd. (vidi, Evropski sud, *Gakici protiv Turske*, presuda od 10.maja 2001.godine, stav 156). Ustavni sud dalje konstatiše da Konvencija UN sadrži u članu 1 definiciju mučenja (*torture*), a kako Ustavni sud u dosadašnjoj praksi nije određivao značenje pojmove iz čl.28 Ustava, Ustavni sud se rukovodio definicijom mučenja iz Konvencije UN, kao i praksom Evropskog suda za ljudska prava i autonomnim pojmovima izgrađenim od strane tog suda.

7.1.3. Tako, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, mučenje (*tortura*) predstavlja nečovječno ili ponižavajuće postupanje koje je učinjeno sa namjerom da se, zarad određenog cilja, nekom licu nanesu veoma ozbiljne, teške i surove fizičke i duševne patnje i bol (vidi, Evropski sud, *Aksoy protiv Turske*, br.21987/93, od 18. decembra 1996.godine, st.63 i 64). Nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje predstavlja oblike zlostavljanja, koji se od mučenja razlikuju po intezitetu nanjetog bola ili patnje. U tom smislu, Evropski sud za ljudska

prava je, u predmetima *Labita protiv Italije*, br.26772/95, presuda od 6. aprila 2000. godine, stav 120, i *Gafgen protiv Njemačke* br. 22978/08, od 01.juna 2010.godine,st.88 i 89., zauzeo stav:

"Da je postupanje bilo „nečovečno“ zato što je, između ostalog, bilo počinjeno s umišljajem, trajalo je satima bez prekida i izazvalo je ili stvarnu telesnu povredu ili intenzivnu psihičku i mentalnu patnju, a bilo je i „ponižavajuće“ zato što je kod žrtvava izazivalo osećaj straha, duševnog bola i inferiornosti koji je mogao da ih ponizi. (...) Pitanje da li je svrha takvog postupanja bila da ponizi ili omalovaži žrtvu, jeste faktor koji takođe treba uzeti u razmatranje (vidi, na primer, *V. v. the United Kingdom [GC]*, br. 24888/94, st. 71, ECHR 1999-IX, i presudu od 16. decembra 1997. godine u predmetu *Raninen v.Finland, Reports 1997-VIII*, str. 2821-22, st. 55), ali odsustvo bilo koje takve svrhe ne može u potpunosti da isključi zaključak da je došlo do povrede člana 3".

7.2. Kada je riječ o procesnom aspektu prava na nepovredivost fizičkog i psihičkog integriteta i zabrane zlostavljanja, Ustavni sud ukazuje da, iz odredbi člana 28 Ustava i člana 3 Konvencije proizilazi obaveza nadležnih državnih organa da sprovedu djelotvornu zvaničnu istragu u slučajevima kada lice iznese ozbiljne i uvjerljive navode da je, od strane službenih lica pretrpilo neke od oblika zlostavljanja.

7.2.1. U predmetu *Milić i Nikezić protiv Crne Gore*, predstavke br. 54999/10 i 10609/11, presuda od 28. aprila 2015.godine, u kojem su se podnosioci žalili zbog nedjelotvorne zvanične istrage, Evropski sud je utvrdio povredu procesnog aspekta člana 3 Konvencije, u odnosu na oba podnosioca predstavke. U obrazloženju presude se, pored ostalog, navodi:

"90. Prema utvrđenoj sudskej praksi Suda, kada fizičko lice ponudi kredibilnu tvrdnju da je bilo predmet ophođenja policije ili drugih sličnih subjekata koji rade u ime države koje je predstavljao povredu člana 3, dužnost je domaćih vlasti da sprovedu djelotvornu zvaničnu istragu (v. *Labita protiv Italije [GC]*, br. 26772/95, stav 131, ECHR 2000-IV).

(...) 92. Istraga mora biti detaljna, brza i nezavisna (v. *Mikheyev*, citirano ranije u tekstu ove presude, stavovi 108-110, i *Jasar protiv Bivše jugoslovenske Republike Makedonije*, br. 69908/01, stavovi 56-57, 15. februar 2007).

7.2.2. U presudi *Siništaj i drugi protiv Crne Gore*, br. 1451/10, 7260/10 i 7382/10, od 24. novembra 2015.godine, Evropski sud je dao načelne stavove o kvalitetu sprovedene istrage:

"144. Sud konstatuje s tim u vezi da nepostojanje zaključaka iz bilo kakve od datih istraga ne znači, samo po sebi, da je istraga bila nedjelotvorna: obaveza da se vrši istraga "nije obaveza rezultata, već sredstva". Ne mora svaka istraga da bude nužno uspješna niti da dovede do zaključka koji se poklapa sa prikazom događaja koji je dao tužilac; međutim, ona treba u principu da bude takva da može da dovede do utvrđivanja činjenica predmeta i ako se ispostavi da su navodi tačni, da dovede do identifikovanja i kažnjavanja odgovornih (v.*Mikheyev protiv Rusije*, br. 77617/01, stav 107, 26 januar 2006). Kada bi bilo drugačije, opšta zabrana torture i nečovječnog i ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja bi, uprkos svom fundamentalnom značaju, bila nedjelotvorna u praksi i bilo bi moguće u nekim slučajevima da subjekti koji djeluju u ime države zloupotrijebe prava lica pod njihovom kontrolom i to bukvalno nekažnjivo (v. *Labita[GC]*, citirano ranije u tekstu ove presude, stav 131)." 13

7.2.3. Evropski sud je, u predmetu *Đurđević protiv Hrvatske*, predstavka br. 52442/09, presuda od 19. jula 2011.godine, utvrdio povredu člana 3. Konvencije, zbog nedjelotvornosti istrage i nedostatka nezavisnosti nadležnog organa, koje je sprovodilo istragu, istakavši:

"84. Istraga mora biti i djelotvorna u smislu da može dovesti do utvrđenja je li sila koju je upotrijebila policija bila opravdana u okolnostima (vidi predmet *Kaya protiv Turske*, od 19. februara 1998. godine, stav 87. Reports 1998-I). Istraga ozbiljnih navoda o zlostavljanju mora biti temeljita. To znači da vlasti uvijek moraju ulagati ozbiljne napore kako bi utvrdile što se dogodilo i da se, kad je riječ o zatvaranju istrage, ne bi smjele oslanjati na brzoplete ili neutemeljene zaključke, niti bi na takvim zaključcima smjele temeljiti svoje odluke (vidi *Assenov i ostali*, presuda prethodno citirana, stav 103. itd.). Vlasti trebaju poduzeti sve razumne mjere koje su im na raspolaganju kako bi osigurale dokaze koji se odnose na izgred, uključujući, između ostalog, i iskaze očevidaca i forenzičke dokaze (vidi *Tanrikulu protiv Turske* [GC], br. 23763/94, ECHR 1999-IV, stav 104. itd., te *Gül protiv Turske*, br. 22676/93, stav 89, od 14. decembar 2000. godine). Svaki nedostatak istrage koji podriva njenu sposobnost da se kroz nju utvrdi uzrok smrti ili odgovorna osoba može predstavljati rizik da ovaj standard neće biti zadovoljen.

85. Da bi istraga bila djelotvorna, uopšteno se može smatrati potrebnim da osobe nadležne za provođenje istrage i osobe koje je s provode budu nezavisne od osoba koje su sudjelovale u događajima (vidi, na primjer, *Barbu Anghelescu protiv Rumunjske*, br. 46430/99, stav 66., presuda od 5. oktobra 2004. godine). To ne znači samo nepostojanje hijerarhijske ili institucionalne veze, nego i praktičnu nezavisnost (vidi naprijed citirani *Boicenco*, stavak 121.).

87. (...) Budući da su policijski službenici koji su provodili istragu bili podređeni istom zapovjednom lancu kao i oni policijski službenici koji su bili podvrgnuti istrazi, to dovodi do ozbiljnih sumnji o njihovoj sposobnosti da provedu nezavisnu istragu (vidi, *mutatis mutandis*, *Oğur protiv Turske* [GC], br. 21594/93, stav 91., ECHR 1999- III)."

7.2.4. Pored navedenog, Ustavni sud ukazuje da istraga mora da bude brza, ekspeditivna. Hitan odgovor nadležnih organa na prijave zlostavljanja smatra se suštinski važnim za povjerenje javnosti u privrženost državnih organa vladavini prava i sprečavanje utiska o saradnji tih organa sa počiniocima krivičnih djela ili o toleranciji nezakonitih radnji (vidi, *Bouyid v Belgija*, br. predstavke 23380/09, presuda od 28.septembra 2015. godine, stav 121.)

8. Ocjena Ustavnog suda

8.1. U vezi sa tvrdnjama podnosioca o povredi materijalnog aspekta prava iz člana 28 Ustava i člana 3. Konvencije, Ustavni sud naglašava da tvrdnje o zlostavljanju moraju biti potkrijepljene odgovarajućim dokazima, te da, u skladu sa praksom Evropskog suda, koju prihvata i Ustavni sud, tvrdnje o zlostavljanju moraju biti dokazane „van razumne sumnje“, a dokazi o zlostavljanju moraju proisteći iz „skupa indicija, ili iz neosporenih, dovoljno ozbiljnih, jasnih i usaglašenih pretpostavki“ (vidi, presude ECHR, *Irska protiv Velike Britanije*, br.5310/71, od 18.januara 1978.godine, stav 161, *Salman protiv Turske*, br.21986/93, od 27.juna 2000., stav 100 i *Labita protiv Italije*, stav 121).

Svaki od oblika zlostavljanja mora dostići minimalni stepen težine, da bi se moglo razmatrati u okvirima člana 3 Konvencije. Tako je kod mučenja potrebno postojanje namjere da se nanesu fizičke i duševne patnje i bol, kao i namjera da se patnja i bol prouzrokuju sa određenim ciljem, dok kod nečovječnog postupanja nije neophodno niti odlučujuće postojanje

ovakve namjere. Najzad, kada je riječ o ponižavajućem postupanju, Sud konstatuje da je za ovaj oblik zlostavljanja riječ o postupanju koje ima za cilj da se određeno lice ponizi, te da se kod istog stvori osjećaj straha, duševnog bola i inferiornosti. Konačno, da bi se odgovorilo na pitanje da li je podnositelj zaista bio i zlostavljan, i ako jeste, o kojem obliku zlostavljanja je riječ, Ustavni sud mora da ocijeni da li su primijenjene mjere prinude zaista bile i neophodne, odnosno da li je primijenjena fizička sila bila prekomjerna.(vidi, Evropski sud, *Ivan Vasilev protiv Bugarske*, br.48130/99, od 12.aprila 2007. godine, stav 63).

U kontekstu navedenog, Ustavni sud ocjenjuje da se, na osnovu skupa indicija, video snimka dostupnog na internet servisu "You Tube", dokaza pribavljenih u predmetu Ktn.br.656/15, kao i iz nespornih, dovoljno ozbiljnih, jasnih i usaglašenih pretpostavki, može "van razumne sumnje" potvrditi vjerodostojnost podnosičeve tvrdnje da je kritične noći, bio izložen nečovječnom postupanju neidentifikovanih policijskih službenika SAJ-a i da je tom prilikom zadobio lake tjelesne povrede, koje su morale kod njega izazvati fizičku i psihičku patnju i bol. Takođe je "van razumne sumnje" dokazano da su postupajući policijski službenici prilikom upotrebe sile psovali i vrijedali podnositelja, upućujući mu riječi, koje su, po mišljenju ovog Suda, imale za cilj da omalovaže podnositelja, uopšteno se ophodeći prema podnositelju, na način koji vrjeđa ljudsko dostojanstvo.

U pogledu opravdanosti upotrebe sredstava prinude, Ustavni sud smatra da se upotrijebljena fizička sila prema podnositelju, u konkretnom slučaju, ne može podvesti pod razloge pobrojane u relevantnim odredbama Zakona o unutrašnjim poslovima i Pravilnika o načinu obavljanja određenih policijskih poslova i primjeni ovlašćenja u obavljanju tih poslova. U tom smislu, Ustavni sud smatra osnovanim stav Zaštitnika ljudskih prava i osnovnih sloboda i Savjeta za građansku kontrolu rada policije, prema kojima su postupajući policijski službenici, u opisanom događaju, prekomjerno upotrijebili silu prema B.V.(podnositelju žalbe) i M.B, koji nijesu pružali bilo kakav otpor, da ih nije trebalo lišiti slobode, zadržati, spriječiti u samopovređivanju, ili iz razloga samovoljnog udaljavanja sa određenog mesta u zakonom propisanim slučajevima, kao i odbijanja napada od sebe, drugog lica, objekta ili prostora koji se obezbjeđuje. Jačina upotrijebljene sile je, u konkretnom slučaju dovela do lake tjelesne povrede podnositelja, pri čemu podnositelj svojim ponašanjem nije isprovocirao upotrebu sredstava prinude; iz čega proizilazi da upotrijebljena sila nije bila neophodna i da je ista bila prekomjerna, odnosno nesrazmjerna. U kontekstu navedenog, Ustavni sud smatra relevantnim stav Evropskog suda, prema kojem, svako pribjegavanje fizičkoj sili koja nije neophodna, u načelu može dovesti do ugrožavanja, odnosno povrede fizičkog i psihičkog integriteta pojedinca, odnosno dovesti u pitanje jemstvo zabrane zlostavljanja (vidi, Evropski sud, *Hajnal protiv Srbije*, br. 36937/06, od 19.juna 2012. godine, stav 80.).

Iz navedenih razloga, Ustavni sud je ocijenio da je podnositelj ustavne žalbe, dana 24. oktobra 2015. godine u ul."Miljana Vukova" u Podgorici (tzv. "Zlatarska ulica") bio zlostavljan od strane NN lica- pripadnika SAJ-a, odnosno da je prema njemu postupano nečovječno i na ponižavajući način. Ovakva kvalifikacija oblika zlostavljanja proizilazi iz utvrđenih činjenica i okolnosti, opisanih u prethodnim tačkama obrazloženja ove Odluke, pri čemu Ustavni sud nalazi da iz navoda podnositelja ustavne žalbe i dostavljene dokumentacije nije dokazano da je

postojala namjera policijskih službenika da mu te povrede nanesu radi postizanja određenog cilja, dok je dokazana namjera da se podnositac ponizi i kod istog stvori osjećaj straha i inferiornosti.

Slijedom navedenog, Ustavni sud je ocijenio da je podnosiocu ustawne žalbe povrijeđen materijalni aspekt prava iz člana 28. Ustava i člana 3. Evropske konvencije.

8.2. Ocjenjujući osnovanost žalbenih navoda o povredi procesnog aspekta prava iz člana 28 Ustava i člana 3 Konvencije, a u vezi sa tvrdnjama podnosioca da su nadležni organi propustili da sprovedu djelotvornu istragu, povodom inkriminisanog događaja, Ustavni sud ponovo ukazuje da se djelotvorna zvanična istraga mora sprovesti na način da dovede do utvrđivanja činjenica konkretnog slučaja, kao i da, ukoliko se dokaže da su navodi o zlostavljanju istiniti, dovede do identifikovanja i kažnjavanja odgovornih.

Ustavni sud zapaža da Uprava policije, povodom opisanog događaja i pored preporuke Zaštitnika ljudskih prava i sloboda i Savjeta za građansku kontrolu rada policije, nije preduzela mjere i radnje iz svoje nadležnosti u cilju identifikacije i kažnjavanja svojih službenika-pripadnika SAJ-a, koji su, na štetu podnosioca, izvršili krivično djelo zlostavljanje iz čl.166 a st.2. u vezi st.1. Krivičnog zakonika. Stoga je ocjena Ustavnog suda da, Uprava policije nije sprovodila istražne radnje, na način koji bi zadovoljio standard djelotvorne i temeljite istrage, te da na ishod istrage svakako nijesu mogli uticati navodi da je identifikaciju počinilaca otežavala činjenica da su pripadnici policijske jedinice SAJ, kritične prilike nosili zaštitne kacige i gas maske, kao i da snimci izuzeti sa video nadzora nijesu bili od koristi. Stav je Ustavnog suda da istraga policije o nedoličnom ponašanju njenih službenika nije ni mogla biti nezavisna, budući da se radi o kolegama zaposlenim u istom državnom organu. Uz to, Ustavni sud zapaža da Uprava policije nije postupila u skladu sa odredbom čl.148 st.1. Zakona o Državnom tužilaštvu, prema kojoj je bila dužna da postupi po zahtjevu Tužilaštva za dostavljanje informacija i obavještenja potrebnih Tužilaštvu za preduzimanje radnji iz njihove nadležnosti. Iz tih razloga, Ustavni sud zahtijeva od Ministra unutrašnjih poslova Crne Gore i Uprave policije Crne Gore da iskažu punu kooperativnost prema Državnom tužilaštvu, u cilju prikupljanja dokaza i otkrivanja identiteta policijskih službenika-pripadnika SAJ-a, za koje se osnovano sumnja da su izvršili predmetno krivično djelo.

Osnovno državno tužilaštvo je, u ispitivanju ovog slučaja pribavilo medicinsku dokumentaciju i video zapis, saslušalo oštećene u svojstvu svjedoka i izvršilo sudske medicinsko vještačenje, konstatno tražeći i urgirajući kod rukovodioca CB Podgorica, direktora Uprave policije i Ministra unutrašnjih poslova da preduzmu mjere i radnje u cilju identifikacije izvršilaca predmetnog krivičnog djela. U mišljenju dostavljenom Ustavnom суду, Tužilaštvo je pojasnilo da nije preduzimalo dokaznu radnju-prepoznavanja izvršilaca, iz razloga što su se oštećeni-podnositac ustawne žalbe i M.B., prilikom saslušanja decidno izjasnili da ne mogu prepoznati policijske službenike, koji su primjenjivali silu prema njima, kao i da postupajući policijski službenici kritične prilike nijesu imali identifikacione oznake na svojim uniformama.

Ustavni sud ponovo ukazuje da pozitivna obaveza nadležnih državnih organa da sprovedu djelotvornu zvaničnu istragu, podrazumijeva da je istraga sprovedena hitno, od strane nezavisnih organa, da je temeljna i da mora omogućiti dovoljan elemenat uvida javnosti, pri čemu svaki nedostatak istrage koji utiče na otkrivanje odgovornih osoba, predstavlja rizik da istraga neće zadovoljiti navedene standarde (vidi, Evropski sud, *Mađer protiv Hrvatske*, citirano ranije u tekstu ove odluke, stav 112).

Temeljna istraga, svakako podrazumijeva: saslušanje lica za koja se osnovano sumnja da su počinili krivično djelo ili njihovog neposrednog starještine, saslušanje svjedoka koji su očevidci događaja, određivanje dodatnih vještačenja i dr. Razmatrajući navedeni standard, Ustavni sud je, uvidom u dostavljene spise predmeta utvrdio da Tužilaštvo u konkretnom predmetu nije saslušalo očevidec događaja (novinare), koji su sa prozora redakcije dnevnog lista "Vijesti" posmatrali predmetni događaj, niti je u ovom predmetu saslušalo makar jednog od pripadnika SAJ-a, za koje je u postupku, nesporno utvrđeno da su se nalazili na licu mesta opisanog događaja. Na ovakvo postupanje tj. nepostupanje nadležnog državnog tužilaštva nijesu smjele uticati izjave podnosioca žalbe i M.B. da ne bi mogli prepoznati policijske službenike, koji su kritične noći upotrebljavali silu prema njima, i da isti policajci nijesu imali identifikacione oznake. Stoga je zaključak Ustavnog suda, da istraga ozbiljnih navoda o zlostavljanju podnosioca nije bila temeljna i da nadležno državno tužilaštvo nije preduzelo sve razumne i raspoložive mjere radi osiguranja dokaza, koji se tiču spornog događaja.

Nadalje, istraga je nezavisna, ukoliko je spovedena od strane organa koji nijesu bili uključeni u navodno zlostavljanje. Dakle, osobe nadležne za sprovodenje istrage, i one koje istragu provode, moraju biti nezavisne od onih koje su učestvovali u spornom događaju, pa je, stoga neshvatljivo da tužilaštvo traži prikupljanje podataka i dokaza od starještine policijske jedinice, čiji su pripadnici osnovano sumnjivi da su izvršili krivično djelo. U kontekstu navedenog, Ustavni sud smatra da je nadležno državno tužilaštvo sprovedilo istragu na način, koji ne zadovoljava standard nezavisnosti istrage, jer je u kontinuitetu zahtijevalo od Uprave policije da preduzme mjere i radnje u cilju identifikacije policijskih službenika, zanemarujući pri tom da su policijski službenici, od kojih se traži sprovođenje istrage, podređeni istovjetnom zapovjednom lancu, kao i oni policijski službenici koji su bili podvrgnuti istrazi. Navedeno je, po ocjeni ovog Suda, stvorilo ozbiljnu sumnju u sposobnost Tužilaštva da sproveđe nezavisnu istragu. (izviđaj)

Konačno, Ustavni sud zaključuje da, od trenutka saznanja za postupanje pripadnika SAJ-a i povrede podnosioca, Tužilaštvo nije "hitno" postupalo, obzirom da je od izvršenja predmetnog krivičnog djela (24. oktobar 2015. godine), do dana odlučivanja po ovoj žalbi, protekao znatan vremenski period (više od 19 mjeseci), za koje vrijeme Tužilaštvo nije uspjelo da otkrije neposredne izvršioce krivičnog djela zlostavljanje iz čl. 166a st. 2. u vezi st. 1. KZCG. Na drugačiju ocjenu Ustavnog suda, nije moglo uticati opredjeljenje Tužilaštva da krivično goni komandanta SAJ-a, zbog pružanja pomoći policajcima na nižem lancu komande, u cilju izbjegavanja njihove krivično-pravne odgovornosti.

Na osnovu izloženog, Ustavni sud smatra da istraga (izviđaj) Osnovnog državnog tužilaštva u Podgorici nije zadovoljila/o standare temeljitosti, nezavisnosti i hitnosti istrage i da nije dovela do identifikacije i kažnjavanja policijskih službenika, za koje se osnovano sumnja da su, na štetu podnosioca, izvršili krivično djelo zlostavljanje. Upravo u tim propustima, Ustavni sud nalazi neispunjene pozitivne obaveze nadležnih organa da poštuju i zaštite procesni aspekt prava iz čl.28 Ustava i čl.3. Evropske konvencije.

8.3. Ustavni sud ocjenjuje da je, usled nepostupanja nadležnog državnog tužilaštva u konkretnom slučaju, podnosiocu ustavne žalbe povrijeđen materijalni i procesni aspekt prava iz člana 28 Ustava i člana 3 Evropske Konvencije. Na opisani način, opšta zabrana torture, nečovječnog i ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja se, u konkretnom predmetu pokazala nedjelotvornom, jer se u praksi dogodila situacija da: "oni koji djeluju u ime države zloupotrijebe prava lica pod njihovom kontrolom bukvalno bez ikakve kazne" (vidi, *Milić i Nikezić protiv Crne Gore*, stav 91 i *Siništaj i drugi protiv Crne Gore*, stav 144).

8.3.1. Ustavni sud sugerire da Vrhovni državni tužilac, u smislu relevantnih odredbi Zakona o Državnom tužilaštvu, preduzme mjere i radnje iz svoje nadležnosti, kako bi se istraga (izviđaj) povodom predmetnog događaja djeletvorno okončala/o otkrivanjem i procesuiranjem lica, za koja se osnovano sumnja da su počinili predmetno krivično djelo.

9. Ustavni sud je, saglasno članu 76. stav 3. Zakona o Ustavnom sudu, naložio Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici da sproveđe djeletvornu istragu, povodom predmetnog događaja, na način opisan u stavu II izreke ove Odluke. Stav III izreke Odluke, zasnovan je na odredbama člana 52 st. 2. i 3. Zakona o Ustavnom sudu.

10. Na osnovu iznijetih razloga, odlučeno je kao u izreci.

IV Odluka o objavljuvanju ove odluke zasnovana je na odredbi člana 151. stav 2. Ustava Crne Gore i odredbi člana 51. stav 2. Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore.

U-III br. 49/17
21. jun 2017. godine
Podgorica

Predsjednica Vijeća,
Mevlida Muratović, s.r.

